

Struktur for forsøgsuddannelsen i dansk

13. februar 2009

Efterår 2009

Modul I: Dansk i hjem og skole
(forskningstraditioner i sproglig socialisation og klasseværelsesinteraktion)
(3 timer ugentligt = 7,5 ECTS)

Modul II: Børnesprog
(tilegnelse og udvikling af dansk som modersmål og andetsprog: udtale, morfologi, syntaks og pragmatik)
(3 timer ugentligt = 7,5 ECTS)

Modul III: Analysen i undervisningen
(æstetiske former, fortælling, argumentation, poesi, sprog-, billed- og lydbeskrivelse, stilistik, strukturelle/hermeneutiske/fænomenologiske/receptionsanalytiske tilgange)
(4 timer ugentligt = 10 ECTS)

Modul IV: Børnekulturens genrer
(2 timer ugentligt = 5 ECTS)

Forår 2010

Modul V: Praktik
(planlægge, gennemføre, evaluere undervisning (viden, refleksion, progression, evaluering (portfolio og andre former))
(2 timer ugentligt = 5 ECTS)

Modul VI: Dansk som genrer
(tale- og skriftsprogsgenrer før og nu, i hverdagslivet, i litteratur- og kulturliv og i samfundets institutioner. Integration af sprog, litteratur og medier)
(4 timer ugentligt = 10 ECTS)

Modul VII: Skriftkyndighed før og nu
(forholdet mellem tale og skrift, udbredelsen af skriftsprog, læse- og skrivevaner, sprogpedagogisk teori, læseforskning og læsepædagogik, betydningen af de digitale medier for børns sprogvaner)
(4 timer ugentligt = 10 ECTS)

Modul VIII: Danskfagets historie
Hvad er undervisning historisk?
(faghistorie, institutionshistorie med bekendtgørelser, didaktik- og dannelsesbegreb, dannelsespositioner, kanon, forskellige offentlighedsformer, forholdet mellem videnskabsfag og undervisningsfag)
(2 timer ugentligt = 5 ECTS)

For hvert modul lægges produktionsplan, case-studier, øvelsesforløb – alle skal producere hele tiden
Portfolio-eksamen + mdtl. diskussion efter 1. semester
Ugeopgave/skriftlig opgave efter 2. semester

1. semester: modul I-IV

Modul I: Dansk i hjem og skole

Sproglig socialisation og kommunikativ kompetence (fagelementkode xxx)

Antal ECTS-point: 7,5

Kompetencemål: Eksaminanden opnår indsigt i og bevidsthed om, hvordan forskellige sproglige praksisformer i og uden for skolen former, udfordrer og udvikler børns kommunikative kompetence. Sproglige socialisationsprocesser forløber mellem børn og voksne, men også børn og børn imellem. Eksaminanden kan endvidere identificere og beskrive de mundtlige genrer, børn og voksne formulerer sig i som fx fortælling, forklaring, beskrivelse, spørgsmål/svar og vurdering. Eksaminanden kan beskrive, hvordan disse genrer indgår i og medvirker til at karakterisere formelle og uformelle undervisningssituationer.

Undervisnings- og arbejdsformer: Holdundervisning med aktiv inddragelse af de studerende i form af mundtlige oplæg med præsentation og diskussion af indsamlet datamateriale.

Materiale/stof: På et sociolingvistisk grundlag gives en indføring i forskningstraditioner i sproglig socialisation og klasseværelsesinteraktion. Den studerende præsenteres for genreteori, sproghandlingsteori, samtaleanalytisk teori og samtaleanalytiske redskaber. Eksaminandens egen færdighed i at iagttage og beskrive formelle og uformelle undervisningssituationer skærpes gennem observationsforløb i hjem og/eller skole. Børns forskellige sociokulturelle forudsætninger for at indgå i skolens undervisningsformer sættes i kritisk forhold til teori om undervisningsdifferentiering. Eksaminandens metodiske bevidsthed og analytiske færdigheder opøves gennem indsamling og bearbejdning af relevante data.

Faglige mål: Eksaminanden kan

- observere og sprogligt karakterisere formelle undervisningssituationer
- identificere og beskrive uformelle læringssituationer i hverdagsinteraktion
- udskrive lydoptagelser af talt dansk i normal ortografi
- analysere hverdags- og klasseværelsesinteraktion med inddragelse af variationsteori, genreteori, sproghandlingsteori, samtaleanalytisk teori og *face*-teori
- beskrive og reflektere over bevæggrunde for undervisningsdifferentiering
- på baggrund af relevante data reflektere over og diskutere børns genrekendskab og kommunikative kompetence

Pensum:

Prøveform: Fri mundtlig dialog med synopsis

Omfang:

Censurform: Ekstern

Bedømmelsesform: 7-trins-skala

(3 timer ugentligt)

Modul II: Børnesprog

Tilegnelse og udvikling af dansk som modersmål og andetsprog, med udtale, morfologi, syntaks og pragmatik (fågelementkode xxx)

Antal ECTS-point: 7,5

Kompetencemål: Eksaminanden har viden om det fonetiske, morfologiske, syntaktiske og pragmatiske beskrivelsesapparat og kan ud fra autentiske børnesprogsdata kommentere fonetiske, morfologiske, syntaktiske og pragmatiske aspekter ved tilegnelse og udvikling af såvel første- som andetsprog. Eksaminanden kan reflektere over forholdet mellem sproglig forståelse og sproglig produktion og kan perspektivere og kritisk forholde sig til undervisning i danske institutioner og skoler, der skal fremme børns beherskelse af dansk som enten første- eller andetsprog.

Undervisnings- og arbejdsformer: Holdundervisning med øvelser og kortere opgaveforløb.

Materiale/stof: På baggrund af teori om børns tilegnelse af sprog fremmes indsigt i og bevidsthed om sproglige niveauer i beskrivelsen af børns sprogudvikling og sproglige færdigheder, og eksaminandens analytiske kompetencer opøves gennem analyse af og refleksion over konkrete eksempler på børnesprog. Eksaminanden opnår viden om teoretiske positioner inden for børnesprogsforskningen og kan identificere og diskutere relevante problemstillinger, der vedrører sprogtilegnelse og sproglig udvikling.

Faglige mål: Eksaminanden kan

- transskribere enkeltord og hele ytringer med korrekt angivelse i lydskrift (Dania samt evt. IPA) af segmenter, tryk og stød (korrekt i forhold til den forelagte udtale).
- analysere forelagte dataeksempler grammatisk og pragmatisk med henblik på identifikation af relevante spørgsmål for sprogtilegnelsen
- redegøre for teoretiske positioner i børnesprogsforskningen og perspektivere teoretisk indsigt til pædagogisk praksis

Pensum:

Prøveform: Aktiv undervisningsdeltagelse og godkendt besvarelse af 3 skriftlige semesteropgaver indenfor områderne fonetik, grammatik og pragmatik,

Omfang:

Censurform: Intern

Bedømmelsesform: Bestået/Ikke-bestået

(3 timer ugentligt)

Modul III: Analysen i undervisningen

Antal ECTS-point 10

Kompetencemål: Eksaminanden

- opnår kendskab til og beherskelse af undervisningens typiske organiseringsformer
- lærer at anvende analysen af tekster i bredeste forstand som vej til indsigt og nye kvalificerede spørgsmål
- stifter bekendtskab med nogle af de mange måder, hvorpå analysen kan indgå i undervisningen, alt efter om den fremlægges af en underviser, afprøves af elever eller tales frem i en fælles proces
- bliver i stand til at tilrettelægge, observere og vurdere danskfaglig undervisning, hvori analysen indgår, ud fra et elev-, lærer- og fagperspektiv.

Faglige mål: Eksaminanden

- har kendskab til undervisningens typiske organiseringsformer, såsom læreroplæg, holdundervisning, øvelser og gruppearbejde
- kan demonstrere kendskab til sammenhængen mellem læringsmål og organiseringsformer
- kan gøre brug af analytiske begreber til beskrivelse af udsigelse, komposition, narrativitet, billedsprog, rytme og tematik
- kan gøre brug af pædagogisk håndterbare modeller til afdækning af teksters funktion poetisk, retorisk og kommunikativt
- kan demonstrere kendskab til litteratur-, sprog-, billed-, medie- og didaktisk teori
- har overblik over de forskellige måder, hvorpå analysen kan indgå i, nyttiggøres i og levendegøres i undervisningen – og de læringsmæssige virkninger, som de forskellige måder har
- kan redegøre for argumentation, beskrivelse, fortælling og selv gøre brug af disse fremstillingsformer.

Undervisnings- og arbejdsformer:

Materialer/stof: Litterære tekster, medieprodukter, faktuelle tekster med en særlig vægtning af skolens og undervisningens tekster, fx undervisningsmaterialer, lovtekster, observationsrapporter, beskrivelser af planlagte undervisningsforsøg.

Pensum:

Prøveform: Bunden skriftlig ugeopgave

Omfang: 12 sider

Censurform: Ekstern

Bedømmelsesform: 7-trins-skala

(4 timer ugentligt)

Modul IV: Børnekulturens genrer:

Antal ECTS-point: 5

Kompetencemål: Eksaminanden opnår bredt kendskab til børnekulturens genrer og opøves i at analysere dem ud fra sproglige, litterære og mediemæssige tilgange. Eksaminanden forbereder sig på at sætte de børnekulturelle medier i kontekst og at reflektere over dem ud fra psykologiske og udviklingsmæssige perspektiver. Eksaminanden kan på produktiv vis inddrage børnekulturelle genrer i undervisningssammenhænge.

Faglige mål: Eksaminanden kan

- identificere, karakterisere og analysere en række centrale børnekulturelle genrer og medier, herunder computerspil, børnelitteratur, rollespil, rap, børne-tv og sms-kommunikation.
- demonstrere kendskab til litteratur- og medieteorier og anvende dem i relation til undervisningssammenhænge
- tilrettelægge undervisningsforløb over børnekulturelle genrer og begrunde sin planlægning gennem fagdidaktiske overvejelser
- reflektere over, på hvilke måder de børnekulturelle medier indgår i og strukturerer børns livsverden, herunder hvordan enkelte medier eller kombinationer af medier bruges til at definere forskellige sociale identiteter og fællesskaber.

Undervisnings- og arbejdsformer: Holdundervisning med uddelegerede øvelser. De studerende skal producere børnekulturelle analyser og undervisningsforløb. Endvidere indgår øvelser med egen produktion inden for et eller flere børnemedier.

Materialer/stof: Børnekulturelle medier og tekstsamlinger med eksempler på og analytiske/teoretiske beskrivelser af børnekulturelle medier samt dokumentationer af observerede undervisningsforløb og evt. undervisningsmateriale.

Pensum:

Prøveform: Aktiv undervisningsdeltagelse og godkendt besvarelse af semesteropgave

Omfang: 5 sider

Censurform: Intern

Bedømmelsesform: Bestået/Ikke-bestået

(2 timer ugentligt)

2. semester: modul V-VIII

Modul V: Praktikforløb

Antal ECTS-point: 5

Kompetencemål: Eksaminanden opnår

- praktisk erfaring med at undervise på grundskoleniveau, herunder en forståelse af, hvad det vil sige at være lærer
- konkret erfaring med – under inddragelse af tekstanalytiske greb og genremæssige indfaldsvinkler – at tilrettelægge, gennemføre og vurdere korte undervisningsforløb i dansk, herunder med det at håndtere og tage hensyn til elevers forskellige forudsætninger for at deltage
- erfaring med at begrebsliggøre, analysere og reflektere fagdidaktisk over egne og andres undervisningsforløb, herunder viden om forskellige måder at evaluere undervisning på
- viden om og forståelse af hverdagen på skolen og af lærerens forskellige funktioner i skolelivet, herunder samarbejdet med elever, forældre, kolleger, ledelse og andre ressourcepersoner
- viden om rammerne for skole-hjem-samarbejdet
- erfaring med at vurdere elevernes udbytte af egne og andres undervisningsforløb, herunder at analysere og vurdere enkelte elevers adfærd
- kendskab til folkeskoleloven og faghæftet for dansk

Faglige mål: Eksaminanden kan

- indgå i en pædagogisk praksis på grundskoleniveau
- gøre sig overvejelser over hverdagen i skolens verden og lærerens forskellige funktioner i skolelivet
- reflektere over sin egen rolle som lærer samt egen og andres undervisningspraksis
- omsætte elementer fra faghæftet for dansk og hermed forbundet faglig og fagdidaktisk viden fra de forudgående moduler til konkret undervisning i dansk i grundskoleregi
- danne sig et indtryk af de enkelte elevers faglige, kulturelle og sociale forudsætninger og tage højde for dem i planlægning og gennemførelse af kortere undervisningsforløb
- reflektere over sammenhænge mellem folkeskolelov, faghæftet i dansk og den pædagogiske praksis på grundskoleniveau

Materialer/stof: Folkeskolelove, faghæftet for dansk, rapporter fra praktikforløb med overvejelser over bl.a. differentieret undervisning, skole-hjem-samarbejde, kollegialt samarbejde og undervisningsevaluering

Pensum:

Prøveform: Praktikrapport godkendt af praktikvejleder og underviser

Omfang: 8 sider

Censurform: Intern

Bedømmelsesform: Bestået/Ikke-bestået

(2 timer ugentligt)

Modul VI: Dansk som genrer

Antal ECTS-point: 10

Kompetencemål: Eksaminanden opnår

- kendskab til en flerhed af genrer, som alle har det tilfælles, at de definerer og former kulturelle og sociale relationer, fællesskaber og institutioner
- erfaring med at beskrive de sproglige og retoriske træk, der kendetegner en genre, og de forventningsbrud, der sker, når der leges eller eksperimenteres med genren
- træning i som underviser at demonstrere genresynpunktets pædagogiske potentiale
- overblik til selv at kunne disponere over undervisningsegnete genreeksempler
- kendskab til, hvordan man åbner andres opmærksomhed for forskellige genretypers appel og fascination
- viden om, hvordan genrebevidsthed indgår i børns sprogudvikling
- viden om, hvordan man understøtter udviklingen af børns genrebevidsthed
- evne til at reflektere didaktisk over forskellige genrers anvendelsesmuligheder i undervisningen

Faglige mål: Eksaminanden kan

- identificere, eksemplificere og karakterisere talesprogs-, skriftsprogs-, litteratur- og mediegenerer, der indgår i hverdagsliv, kulturliv og mediekultur
- analysere konkrete genreeksempler med henblik på form og funktion
- redegøre for hovedtræk i genrenes og undergenrenes historiske forandringer
- redegøre for genresynpunktets potentiale i danskundervisningen
- i sin undervisning formidle kulturhistoriens hovedtekster og hovedteksttyper, herunder fx eventyr, salme, fædrelandssang, anekdote (narrativ), lovtekst, manifest, myte, taler og Dogme-film.

Materialer/stof: Primært genrekarakteristiske litterære tekster, mundtlige fortællinger og medieprodukter, men også institutionelt kommunikerede genrekarakteristiske tekster, samt eksempler på beskrevne forsøg med deres didaktiske formidling i en skolesammenhæng

Pensum:

Prøveform: Fri skriftlig hjemmeopgave i tilknytning til modul V

Omfang: 12 sider

Censurform: Intern

Bedømmelsesform: 7-trins-skala
(4 timer ugentligt)

Modul VII: Skriftkyndighed før og nu

Forholdet mellem tale og skrift, læsning og skrivning i et historisk og udviklingspsykologisk perspektiv
(fagelementkode xxx)

Antal ECTS-point: 10

Kompetencemål: Eksaminanden kan redegøre for teorier om forholdet mellem tale og skrift og for teoridannelse inden for læse- og skriftsprogsforskning. Eksaminanden kan udrede relevansen af disse teorier for konkret tilrettelagt danskundervisning på begynder-, mellem- eller sluttrin, begrunde valg og idéer til undervisningsmateriale og give sproglig vejledning. Eksaminanden kan perspektivere til skriftsprogets historie i Danmark og reflektere over digitale mediers betydning for skriftsprogskulturen. Eksaminanden kan dermed eksemplificere sammenhængen mellem bestemte teoretiske positioner, betydningen af mediemæssige og teknologiske muligheder og daglig pædagogisk praksis.

Faglige mål: Eksaminanden kan demonstrere

- kendskab til forskellige teorier om forholdet mellem tale og skrift
- indsigt i forholdet mellem dansk tale og ortografisk norm
- kendskab til sprogpedagogisk teori (fx genrepædagogiske og tekstlingvistiske tilgange)
- viden om skriftsprogets historie i Danmark, hvad angår skriftsproglige medier og udviklingen af retskrivningspraksis
- overblik over forskellige positioner i læseforskningen og læsepedagogikken med inddragelse af centrale begreber for læseforståelse. Eksaminanden kan på den baggrund relatere til konkrete undervisningsmaterialer
- viden om børns tilegnelse og udvikling af skriftsprog

Undervisnings- og arbejdsformer: Holdundervisning med aktiv inddragelse af de studerende i form af gruppearbejde og mundtlige oplæg med præsentation og diskussion af forskellige teoretiske positioner og pædagogisk planlagte undervisningsforløb og -materialer.

Materiale/stof: 1) Med udgangspunkt i oversigtslitteratur, værker om skriftsprog og autentiske historiske og samtidige tekster undersøges forholdet mellem tale og skrift og samfundsmæssige og kulturelle aspekter ved mundtlighed og skriftlighed. 2) På baggrund af teori om læsning og skriftsprogstilegnelse opbygges viden om skriftsproglig udvikling og udviklingspsykologiske og sociologiske implikationer af skriftsprogstilegnelse. 3) Med inddragelse af de studerendes egne skriftlige produkter i form af refleksioner over og planer for undervisning diskuteres muligheder for pædagogisk tilrettelæggelse af konkrete forløb.

Pensum:

Prøveform: Fri skriftlig hjemmeopgave

Omfang: 12 sider

Censurform: Ekstern

Bedømmelsesform: 7-trins-skala
(4 timer ugentligt)

Modul VIII: Danskfagets historie

Dannelse og institution

(fagelementkode xxx)

Antal ECTS-point: 5

Kompetencemål: Eksaminanden kan demonstrere et historisk overblik over danskfaget og de dannelsesforståelser, der knytter sig til det, og reflektere over forholdet mellem dansk som videnskabsfag og undervisningsfag. Eksaminanden kan ligeledes historisk reflektere over forholdet mellem den samfundsmæssige indretning, bestemte offentlighedsformer og de bekendtgørelseskrav om færdigheder og beherskelse af bestemte genrer, der stilles til danskfagets elever. Endelig kan eksaminanden med afsæt i teori om modernitet, migration og identitetsdannelse diskutere de udfordringer, danskfaget står over for i dag.

Faglige mål: Eksaminanden kan demonstrere

- indsigt i den historiske baggrund for forskellige forståelser af dannelse
- viden om skolens historie og danskfagets faglige og institutionelle historie
- kendskab til forholdet mellem videnskabsfag og undervisningsfag
- overblik over forholdet mellem udbredte genrer (fx i det politiske system, i den fri presse, i rets- og sundhedsvæsenet, i uddannelsessystemet, i folkekirken og i hverdagslivet) og de krav om genremæssig beherskelse, eleverne møder i skolen
- teoretisk indsigt i spørgsmål om modernitet, migration og identitetsdannelse og deres betydning for tilrettelæggelse af undervisning

Undervisnings- og arbejdsformer: Holdundervisning med aktiv inddragelse af de studerende i form af gruppearbejde og mundtlige oplæg med præsentation og diskussion af dannelsesbegrebet og de positioner, der historisk knytter sig til det.

Materiale/stof: Med afsæt i antikkens dannelsesstanke gives et historisk rids over middelalderens, renæssancens og oplysningstidens dannelsesbegreb frem til den ny-humanistiske og nationale dannelsesforståelse, der fra 1800-tallet og frem har haft særlig indflydelse på danskfaget, og i dag bl.a. repræsenteres ved den litterære og historiske kanon. Forskellige dannelsespositioner fra 1800- og 1900-tallet gennemgås med henblik på at nå frem til en diskussion af de senere års begreber om selvdannelse og medborgerskab. I den historiske gennemgang inddrages de vigtigste offentlighedsformer, ligesom kristendommens betydning belyses i forhold til den sekulariseringsproces, det danske samfund har undergået. Udviklingen af det repræsentative demokrati og højskole- og arbejderbevægelsens betydning gennemgås som led i undersøgelsen af dansk skolehistorie, især det institutionelle og samfundsmæssige grundlag for danskfaget. Dermed fremhæves også de historiske forudsætninger for trykke- og forsamlingsfrihed og for biblioteker og folkeoplysning. I dag er det danske uddannelsessystem ramme om mødet mellem børn og voksne af vidt forskellig social og kulturel baggrund, hvorfor også teori om modernitet, migration og identitetsdannelse samt forskellige kulturteoretiske positioner inddrages i diskussionen af danskfagets fremtidige indhold og udfordringer.

Pensum:

Prøveform: Fri mundtlig dialog med synopsis

Omfang:

Censurform: Intern

Bedømmelsesform: Bestået/Ikke-bestået

(2 timer ugentligt)